

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence.

Dr. Fran Ogrin:

Razmišljanje o gospodarsko-politični krizi.

Kupna moč posameznikov, skupin in držav na tleh; trgovske vezi med narodi in državami čedalje bolj negotove; agrarni in industrijski proizvodi nakopičeni v skladiščih; odpušcanje delavcev in naraščanje brezposelnosti; kliči po varčevanju, s čimer raste seveda zastoj v splošnem prometu; draginja: to je zunanja slika današnjega mednarodnega in narodnega gospodarstva.

Premotrimo vzroke, posledice in sredstva za rešitev! Prvi zunanji vzrok današnje gospodarske zmede in bede je svetovna vojna. Ta je vrgla vsa do tedanja načela gospodarskega, družabnega in moralnega reda čez krov. Zrahljane so bile vse vezi. Vsak, pa bodisi posamezniki, sloji ali države, vsi so se hoteli okoristiti na stoške drugih. Smisel za skupnost in medsebojno odvisnost je izginil, na njeno mesto pa je stopil brezobzirni osebnostni, nacionalni in državni egoizem. Tvorci mirovnih pogodb in Zveze narodov so mislili, da bodo ustvarili pomirjeno, zadovoljno nadnarodno družino. Prišlo je narobe. Bolj ko kdaj so sprti narodi in države in stremjenja po reviziji mirovnih pogodb nočejo pomehati. Prepočasi in nezadostno se uveljavlja Zveza narodov (dolgotrajen je bil njen poskus, spraviti bojujoče se Japonce in Kitajce). Tudi njena prizadevanja na mednarodnem, gospodarskem in socialnem polju zanjejo le delne uspehe. Vse dosedanje meddržavne konference, carinske, agrarne, gospodarske, ki naj bi uredile na novo prevrnjeni red v izmenjavi industrijskega in agrarnega blaga med državami, so potekle brez pravih rezultatov. Tako je zavladata splošna zmeda, negotovost, brezposelnost in obubožanje, ne da bi si bili na jasnem, kako se bomo izkopali iz tega gorja. Nekaj misli o tem!

Gospodarsko krizo je reševati z dvojnega vidika:

A. iz mednarodnega in

B. s stališča možnosti in interesov v okviru posameznih držav.

A. Državna in narodna gospodarstva edinih držav so danes bolj ko kdaj povezana. Svetovno (evropsko) gospodarsko in socialno krizo je mogoče rešiti le na osnovi splošnega gospodarsko-političnega programa, skratka na podlagi nekake gospodarske Pan-evrope ali še večje svetske enote.

Ni tajiti, da so bili v stvari storjeni važni poskusi, kakor kažejo omenjene splošne mednarodne konference, Briandova Pan-evropa in drugo. Te konference se bodo letos nadaljevale in zlasti velikega pomena bo tudi razorožitvena konferenca.

Da ne bodo vsa ta pogajanja obtičala v brezplodnem pesku, bo potrebno med drugim: narodi morajo iti vase in opustiti preozki državni (nacionalni) egoizem v spoznanju, da so navezani drug na drugega, in da zahteva njihov lastni razvoj določene skupne mednarodne smernice. Zato je podreti ali vsaj omiliti carinske in druge ovire, ki omejujejo medsebojni promet narodov in držav. Kupna moč posamezne države napram inozemstvu ne sme nikdar tako pasti, da se tako rekoč njen uvoz prepreči. To povzroči na obeh straneh gospodarske zmede in motnje, ki so vedno škodljive. S tega stališča je tedaj pozdravljati carinske in gospodarske zveze sosednjih držav, ki naj bodo predhodnice večjim gospodarskim meddržavnim zajednicam. Na tem temelju je bazirala nameravana carinska unija Avstrije in Nemčije, na tem temelju se vrše kon-

ference in razgovori med balkanskimi državami.

Se enega momenta si morajo biti svesti državni delegati na skupnih posvetovanjih: sedanji gospodarski in socialni red je v krizi in se brez bistvenih nadaljnjih reform ne bo mogel vzdržati. Spricho rastoče zavednosti posameznih slojev, zlasti delavskih razredov; spricho rastoče splošne omike, ki utrjuje zavest in željo, da naj imajo do zemskih dobrin v neki določeni meri pristop vsi družabni sloji, se ne bo mogla trajno vzdržati preostra grupacija človeške družbe na ti dve vrsti: na eni strani preveliki velekapital in gospodarska nadmoč, na drugi strani do skrajnosti obubožan proletarijat. Ne smemo slediti pogubnemu vzoru ruskega bolševizma, potrebno pa je vendar neko delno izenačenje pravic in dolžnosti v izrabi zemeljskih dobrin, skratka v gospodarsko-socialnem redu. S tem bomo vnaprej izpodrezali komunizmu korenine.

Kaj bo v tem oziru vse treba, o tem bo še razglabljati, preveč pa kriči, da omenim le eno, tole: previsoke plače ene vrste nastavlencev v tvorniških podjetjih in prenizke mezde drugega osebja, ki z njimi ne more živeti, zlasti ne v času redukcije dela. Tudi ne bo šlo, da bi mehanizacija in stroj še dalje izpodrivala ročno delavsko moč kot doslej.

B. Dokler se gospodarsko vprašanje ne reši v meddržavnih razgovorih, mora stremeti vsaka država, da obvlada sama gospodarsko in socialno krizo po možnosti za svoje območje. To je zlasti možno v naši državi, ki predstavlja domala že danes gospodarsko zaokroženo enoto. Doslej je naša trgovska in seveda plačilna bilanca v tekočem poslovnem letu pasivna. To pasivnost moremo odpraviti, če zmanjšamo uvoz na minimum in se odpovemo zlasti raznim luksuznim predmetom.

Mnogo gospodarske nevolje dela veliko nesorazmerje med cenami industrijskega in agrarnega blaga. Ker naš kmetovalec iztrži za svoje kmetijske pridelke in izdelke premalo, je padla njegova kupna moč napram industrijskemu trgu. Ako poudarjamo, da velja isto glede delavcev in nameščen- cev (javnih in zasebnih), potem imamo podano razlago, zakaj se kopičijo industrijski produkti v skladiščih. To pa daje povod podjetnikom za ustavitve dela, za redukcijo in odpust delavcev, s čimer narašča brezposelnost, ki je vir mnogih nezdravih idej.

Za notranje državno območje bi bil poleg reforme davčne zakonodaje rešiti dvojni problem: ustvariti je na kakršenkoli način sorazmernost cen raznega blaga in drugič, zagotoviti je rednejše in pravilnejše obratovanje v podjetjih. S tega vidika bi moralo obveljati tole: nobena tovarna ne sme sama po sebi ustaviti ali reducirati obrata. Ako ne morejo biti delavci več polno zaposleni, tedaj ni odpustiti enega dela delavcev, ampak naj se v prvi vrsti skrajša delavni čas. Brezposelnost zmanjšamo tudi na ta način, da izvedemo v kratkem času v revizijo trgovskih pogodb in z energičnim nadzorovanjem tovarn načelo, da sme biti v Jugoslaviji v prvi vrsti nastavljen le naš človek. Kvalificiranih moči imamo dovolj na razpolago in mnogo jih je brez primerne zaposlenosti.

S takimi in drugimi ukrepi (v Nemčiji so bile izdane dalekosežne zasilne gospodarske odredbe glede 10% znižanja cen blagu, glede znižanja hišnih najemnin, obrestne mere

itd.), bomo dvignili zopet življenjski nivo našega kmeta, delavca in nameščenca, obenem pa zagotovili nemoten in pospešen razvoj naši industriji, ki ji je podlaga in pogoj primerna skladnost interesov med podjetnikom in delavstvom.

Sodeč po govorih v naši skupščini,

Pobijanje draginje in gospodarske stiske.

Sresko načelstvo v Kranju je dne 16. oktobra 1931. izdalo naslednji pombeni in važni razglas:

Gospodarska kriza in draginja ima v glavnem te-le vzroke: nadprodukcija blaga, zmanjšanje kupne moči, stremljenje posameznikov in celih slojev, se okoriščevati na račun drugih, gospodarsko šibkejših, zmeda v izmenjavi blaga med industrijskimi in agrarnimi državami.

Ob teh pojavih trpi največ mali človek, bodisi delavec, kmetovalec ali nameščenec. Boj za obstanek je dostikrat hud.

Ker živimo v pravni, demokratični državi, je v interesu celokupnega občestva in medsebojne strpljivosti, da se pobijajo izrodki in zlorabe današnjega časa na tem polju. Način te obrambe je dvojen: I. na osnovi postavnih določb; II. na osnovi moralnih in socialnih načel.

I. V prvem pogledu še velja zakon o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije z dne 30. decembra 1921. »Ur. list« št. 6/5 iz leta 1922. ter na njegovi podlagi izdani pravilnik z dne 7. septembra 1922., »Ur. list« št. 311/99. Po teh zakonskih določbah je obvezno oziroma prepovedano:

1. Vsi prodajalci življenjskih potrebščin na debelo ali na drobno so zavezani označiti cene posameznih potrebščin po vrsti blaga in na udomačeni način prodaje, in sicer tako, da označeno ceno vsakdo lahko in razločno vidi.

Razen tega mora imeti vsaka obratovalnica poseben katalog (cenik) blaga.

Vse to velja za trgovce, obrtnike in industrijce, ki se bavijo s prodajo življenjskih potrebščin (torej ne samo jedil in pijač).

2. Prepovedano in kaznivo je: kopičenje blaga z namenom, da bi se vzelo iz prometa in s tem zvišala cena, dalje pretiravanje cen sploh (po zakonu se sme zahtevati le v kraju običajni trgovski dobiček, ki pa ne sme presegati 25%, ako so oblastveno odredene cene, se je ravnati po teh); verižna trgovina, ki vriva v trgovino

ki se je sešla dne 7. decembra, oz. v poslanskem klubu, zlasti pa po izjavah osrednje vlade, smo trdno odločeni, da rešimo nastalo gospodarsko krizo, kolikor se bo dalo, že v območju naše države same, saj ima ta vse pogoje za vsestranski gospodarski in kulturni razvoj in razmah.

pridobitno nepotreben član; odvracanje oseb, naj ne nosijo življenjskih potrebščin na trg ali kupovanje teh še na poti na trg z namenom, da bi jih tam ne bilo, ali premalo in bi jih dotičnik potem sam lahko drago prodajal; ponujanje večjih cen od tržnih zaradi lastne zagotovitve pred drugimi.

Prestopke sodi sodišče z denarnimi globami do 5000, 10.000, 50.000 Din in obenem z zaporom od 1 meseca do 6 mesecev.

Poljedelci niso obvezni lastne pridelke označevati na trgu s cenami in tudi določbe o navijanju cen jih ne zadevajo. Glede znižanja stanovanjskih najemnin se uvede posebna akcija.

II. Neglede na te ostre zakonske določbe pa bi moral imeti vsak toliko vesti, moralnega in socialnega čuta, da v teh težkih časih ne izkorišča obstoječih razmer in bogati na stroške drugih. Občani, državljani so ena celota in vsi imajo pravico do zemskih dobrin.

Naj ne bo torej več kriččega nesorazmerja med nakupnimi in prodajnimi cenami blaga! Namesto poželjnja po lepšem življenju, namesto pohlepa po denarju in bogatenju stopi socialni čut do bližnjega, človečanstvo z vsem obiležjem! Kdor pa le zametuje vse to, tega naj zadene ostrina zakona z vso neizprosnostjo!

III. Ozdravljenje v sedanji gospodarski krizi pa prinaša tudi samopomoč in štednja.

Zlasti bo oživotvoriti oziroma ojačati zadržne prodaje in nakup kmetijskih proizvodov in potrebščin, s čimer bo zajamčen kmetovalcem večji skupiček.

Kar se pa tiče štednje, se še vedno niso uveljavile omejitve, ki so mogoče in potrebne. Manj veseljačenja, manj veselje in plesa, pa bo pri marsikom več zadovoljstva in denarja!

Ni pa oporekati zabavi v mejah potrebnega razvedrila.

Kličem tedaj vse sloje in stanove složno v boj zoper draginjo in gospodarsko stisko.

Sreski načelnik: Dr. Ogrin.

Preskrba železničarjev v Ljubljani z mesom in mlekom.

Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani je, kot smo že poročali, uvedla v zadnjem času za ljubljansko članstvo prodajo dveh važnih živil — mesa in mleka. Dasi spadata oba predmeta h glavnim življenjskim potrebščinam našega človeka, vendar so ju mogle uvesti doslej le redke zadruga. Hitra pokvarljivost, pri mesu pa še posebej, raznovrstnost zahtev odjemalcev in še drugi razlogi so bili merodajni, da je bil mogoč uspeh le pri onih zadrugah, ki so bile dobro organizirane in so razpolagale z dovoljnim številom zavednega članstva.

Ugotoviti moramo, da je ljubljansko članstvo obe naši akciji toplo pozdravilo in se je brez posebne agitacije odzvalo našemu klicu in se uvrstilo med redne odjemalce. Gra-

dili smo torej na trdna tla in uspeh ne more izostati.

Tekom enega meseca smo oddali 25 volov, 44 telet, 40 prašičev in 13 srn. Ta promet dokazuje, da imamo dovoljno število odjemalcev, ki omogočajo uspeh naše akcije. Zadruga si je naredila princip, da bo preskrbovala svojemu članstvu le prvovrstno meso — dobro pitanih volov, telet in prašičev, ker se zaveda, da se more uveljaviti le s prvovrstnim, dobrim blagom. Prodajne cene za la govedino so znašale 13 in 11 Din za kilogram, po 11. novembru pa nam je uspelo doseči znižanje cen na 10 in 12 Din za kilogram. Od teh prodajnih cen, ki morajo biti absolutno konkurenčne, da se vzdrži vsa protiajitacija, seveda ni možno dajati dividend in se mora članstvo zadovoljiti s tem, da dobiva

sproti ceneno blago. Te cene pa držijo tudi danes na ljubljanskem trgu vse mesne cene na primerni nižini, kar je nesporno naša zasluga. Ako bi zadruga ne uvedla preskrbe članstva z mesom, bi bilo danes v Ljubljani meso gotovo že dražje, kakor je bilo ob začetku naše akcije. Takrat se je prodajal kilogram prvovrstne govedine po 16 Din. Ko pa je zadruga napovedala, da bo preskrbela meso za 2 Din ceneje, kot je bila takratna najnižja cena, so znižali ljubljanski mesarji takoj svoje cene za 2 Din pri kilogramu. Vendar tudi ta činjenica ni mogla preprečiti zadruge akcije. Zadruga je znižala ob početku svoje akcije ceno mesu še za 1 Din, tako da smo prodajali la govedino po 13 in 11 Din ali za 3 Din nižje kot so bile prvotno določene cene.

Semintja pride še kdo in reče: »Ta in ta mesar prodaja kilogram mesa po 6, 8, 10 Din.« Resnica je, da so tudi te cene mogoče, a ne za prvovrstno govedino v Ljubljani. Tako meso je od govedine druge in tretje vrste, katero bi naše članstvo gotovo odklonilo, če bi ga uvedli. V klavnici pregledajo ob zakolu veterinarji vso živino in jo uradno klasificirajo v več vrst. Za zadrugo zaklana živina je bila doslej označena še vedno kot prvovrstna in tako hočemo, da ostane še naprej.

Krog odjemalcev mesa se je ustalil in je tako velik, da mirno lahko zremo v bodočnost. Kljub temu se še ne moremo zadovoljiti, dokler se ne uvrsti v vrste naših odjemalcev vse naše ljubljansko članstvo. Takrat bomo lahko zopet znižali prodajno ceno, ker se bo režija porazdelila na večjo količino prodanega mesa in se bo s tem sorazmerno pocenila. Članstvo ima torej samo cene v rokah, ako se združi in podvoji današnje število odjemalcev, si pribori nov prihranek v gospodinjstvu. Pri odvzemu mesa ne zahtevamo od naših članov nikakih žrtv bodisi v pogledu komodnosti ali v pogledu kakovosti mesa. Za način prodaje veljajo potom nas najmanj iste ugodnosti in uzance, ki so merodajne in katere priznavajo vsi ostali mesarji. Oprostiti se je treba le — predsodkov in stare navade, ako hočemo pomagati sebi in skupnosti.

Drugi predmet, katerega je začela dobavljati zadruga dne 16. novembra svojim ljubljanskim članom, je mleko. Doslej so plačevali naši člani pri mlekaricah mleko po 3 Din za liter. Nabavljala zadruga je sklenila ugodno pogodbo z Zadrugo mlekarno v

Moravčah, ki more kriti vso našo potrebo s prvovrstnim, zdravim mlekom.

V mlekarni v Moravčah napolnijo s posebnimi aparati politrške in litrske steklenice z mlekom in jih zapro z originalnimi zamaški. Te steklenice nam pripelje v Ljubljani tekom noči naš lasten avto in jih razvozi našim članom v jutranjih urah deset raznašalk. Vsa manipulacija je pod strogim nadzorstvom, rigorozno snaženje steklenic se vrši na specialnih aparatih, katere smo v to svrhu nabavili.

Liter na dom postavljenega mleka stane 2:50 Din in ga razdelimo sedaj dnevno po 700 litrov. Povprečno smo torej znižali pri litru mleka ceno za —50 Din.

Tudi uvedba mleka je izzvala živahno protigatitacijo. Sedaj poskušajo zniževati prekupčevalci mleko na našo ceno, nekateri ga ponujajo še ceneje, a naše članstvo se ne da premotiti, ker ve, da so to prazne obljube vsled pritiska.

Z gotovih strani se je poizkušalo našo zadrugo pripraviti do tega, da bi prodajali članom mleko po 3 Din, kar smo pa gladko odbili in članstvo opozarjamo, da vzame v obzir vse momente, s katerimi se prav intenzivno agitira proti naši akciji.

K sklepu naj podamo samo še par števil. Po dosedanem obsegu prodaje bomo razpečali letno 201.000 kg mesa in 225.500 litrov mleka. Z uvedbo te naše akcije bomo prištedili ljubljanskim članom letno: pri mesu 201.000 kg $\times$ 3 Din 603.000 Din, pri mleku 225.500 l $\times$ —50 Din 127.750 Din, torej skupno 730.750 Din.

Ako pa računamo pri mesu prihranek samo 1 Din pri kilogramu nasproti današnjim cenam, ki so nastale sicer vsled našega pritiska, tedaj se še vedno pokaže lep letni prihranek, in sicer: pri mesu 201.000 Din in pri mleku 127.750 Din, torej skupno 328.750 Din.

Te številke nazorno pokažejo, da so zadrage konzumentom neobhodno potrebne in edine v stanju znižati cene in doseči, da moremo zadostiti najnujnejšim življenjskim zahtevam. Na podlagi iznešenega primera prihranka pri gornjih cenah si lahko vsak sam izračuna prihranek naših članov, ki jemljejo mleko in meso pri nas, ako obstoječe cene še znižamo. Tega prihranka je članstvo deležno takoj ob nakupu in bi gotovo izostal, ako ne bi posegla vmes naša zadruga, kajti meso in mleko bi obdržala svoje cene.

(P. M. v »Zadugarju«).

Beseda o visokih gostilniških cenah.

O tem vprašanju je objavil »Slovenski Narod« dne 25. novembra daljši članek, v katerem je poročal o sestanku članov ljubljanske gostilničarske zadruge, na katerem so protestirali gostilničarji zoper trditve, da so cene po gostilnah v Ljubljani previsoke. Navedeni list pravi, da so se seje udeležili »lastniki naših najsolidnejših gostilniških podjetij, ki so s številkami dokazali, da v resnici delajo le še za svoje uslužbence in pa za davke.« Zaradi splošne krize, ki je

znižala konzum, so sicer marsikateri lokali, kakor n. pr. kavarne polni, vendar je pa »inkaso tako majhen, da večino dni ne krije režije.« (Vsi citati so dobesedno posneti; op. ur.).

Nadalje so navajali gostilničarji, da tako ogromna izbira jedi, ki je »mnogo večja kakor na primer v največjih hotelih Nemčije, seveda cene po velikih restavracijah prav zelo podraži.« Prvovrstni kuharji dobivajo plače do 8000 Din na mesec. Gostilniške cene podraže še druge visoke

pristojbine, tako na primer razsvetljava, ki je v Ljubljani zelo draga, vendar se pa lahko prepričamo, da so naše gostilne res izvrstno razsvetljene. Tudi kar se tiče opreme lokala Ljubljana daleč prekaša vsa druga mesta v državi. Tudi kurjava in voda, pa uslužbenci, dajatve za bolniško blagajno, reklame, objave raznih prireditev, veselice takse itd., vse to podražuje jedila in pijače v gostilnah. Mnogo pa naši dobrosrčni gostilničarji tudi razdajo šolarjem in dijakom in drugim revežem. »Naša javnost pa mora tudi računati, koliko dajo gostilničarji zaslužiti mesarjem, speceristom ter drugim obrtnikom in trgovcem.«

Seveda tudi obresti najetega obratnega kapitala pripomorejo k visokim gostilniškim cenam. Saj pravi članek, da je »gotovo 90% naših gostilničarjev prezadolženih in se z največjo težavo vzdržujejo na robu prepada le zato, da ne potegnejo s seboj tudi številne uslužbence v bedo.«

Navzlic vsem ogromnim produkcijskim stroškom v Ljubljani v splošnem prav za prav ni pretiranih cen po gostilnah. Pa naj o tem govori članek sam:

Položaj ministrov in banov po uradniškem zakonu.

Novi zakon o državnih uradnikih vsebuje številne odredbe tudi glede ministrov in banov. V zakonu je med drugim tudi določba o mesečnih plačah najvišjih državnih uslužbencev. Plača predsednika vlade znaša 10.000 dinarjev mesečno, osebna draginska doklada pa 7500 Din; ostali ministri in bani imajo 8000 Din plače in po 6000 Din osebne drag. doklade na mesec. (Znižanje od 1. X. 1931 ni upoštevano!)

V § 113. govori novi uradniški zakon od 31. marca 1931. o pravicah ministrov in banov glede pokojnine. Ministri dobe pravico do osebne ministrske pokojnine, če so aktivno vršili službo na ministrskem položaju dve leti; bani pa, če so aktivno služili tri leta. V te roke se računajo ministrom, ki so bili prej bani, dve tretjini časa njihove banske službe, a banom, ki so bili prej ministri, se vračuna njihova prejšnja ministrska doba, povečana za polovico. V dveletni rok pri ministrih in v triletni rok pri banih se računa tudi čas, ki so ga prebili na razpoložljivosti, toda največ eno leto.

Podlaga za odmerjanje osebne pokojnine ministrom in banom je njihova plača. Od vsakega pol leta, ki se jim računa za doseg prave do pokojnine, pripada ministrom po 5%, a

»Cene so torej le na videz visoke, v resnici namreč znašajo izdatki za čisto blago le 30 do 70 odstotkov, a ostalo požre režija, ki pri večjih lokalih dosega 70 odstotkov. Kljub padanju cen živilom, je ostala režija ista, promet je pa padel za 30 odstotkov. Preje je gostilničar dobro živel od pijače in mesa, danes ga pa varuje propada edino le še močnata jed in salata, a v zimskih mesecih tudi pri tej nima nobenega dobička.

Po zakonu ima vsak obrtnik in trgovec pravico do 25 odstotkov čistega dobička, sedaj pa k navedenim cenam dodajte še ta dobiček in videli boste, da ga ni nikjer.

Ljubljancem je izbirčen in zahteven tudi luksuz, pri katerem gostilničarji upravičeno iščejo zaslužka. Res je pa, da so med našimi gostilnami tudi prav redke izjeme, kjer cene niso v nikaki primeri s kvaliteto in kvantiteto hrane, a taki se sodijo sami, ker imajo kmalu prazne lokale. Sam konzument je namreč najučinkovitejši regulator cen.

Ko človek prebere ta zanimivi in genljivi članek do konca, se mu mora kar stožiti. Kaj če bi se uvedla še za uboge ljubljanske gostilničarje možna akcija?

banom po 3 odstotke plače kot njihova osebna pokojnina, izhajajoča iz te njihove službe. Če pa ne izpolnjujejo pogojev glede pravice do ministrske, oz. banske pokojnine (t. j., če niso bili dve, oziroma tri leta bani), imajo na drugi strani vsaj deset let prejšnje državne službe, se jim odmeri pokojnina kakor uradnikom III. skupine 2. stopnje, če niso bili prej v višji skupini, pri čemer veljajo tudi zanje z novim zakonom predpisani odstotki glede zneska pokojnin.

Če bi bila pokojnina ministrov in banov manjša nego pokojnina, do katere bi imeli pravico kot navadni uradniki, tedaj jim pripada ona pokojnina, ki je večja po znesku. Ministrom in banom, ki imajo pravico do ministrske, oziroma banske pokojnine, pripadajo tudi osebne draginske doklade in sicer v istem razmerju, v katerem jim je odmerjena pokojnina. Če pa dobivajo pokojnino na podlagi prejšnje službe, jim pripada draginska doklada po splošnih zadevnih določilih novega zakona.

Čas, ki so ga ministri oz. bani prejeli kot pokrajinski namestniki ali predsedniki pokrajinskih uprav, se jim računa, če bodo upokojeni po novem zakonu, kakor da so bili tisti čas bani.

Od kdaj pripada višja osnovna plača.

Aktivni uradnik N. N. je prosil za priznanje 10. stopnje osnovne plače od dne 21. marca 1931. dalje, ker je dne 20. marca 1931. izpolnil 27 službenih let, vračunljivih za priznanje osnovne plače. Njegovo prošnjo je finančno ministrstvo odbilo, nakar je imenovani vložil tožbo na državni svet, ki je razsodil, da je izpodbijana

odločba fin. ministrstva nezakonita, zaradi česar jo je razveljavil. Utemeljavanje te razsodbe šteje 36.029/31 od 9. oktobra 1931. je načelno zanimivo, zato ga v naslednjem podajamo:

»Po čl. 47. uradn. zakona iz leta 1923. je pomaknitev na višje stopnje osnovne plače avtomatska in se izvrši po treh letih, katere je uslužbenec

V. Novak:

Caritas.

Nekega zimskega jutra me je zbudilo naše prvo in takrat še edino dete ter me je začelo s svojimi rokami vleči za brado. Kdor ni imel otroka, bo pač težko razumel, kako se takega jutra svetlika v očetovi duši, ko se polni obrazek, drobna usteca in vesele oči pojavijo poleg tebe s svojim angelskim smehom; to je v življenjskih skrbih rdeča zarja v svojem prvem svitanju. Medtem ko se je dete v razposajeni igri in med neprestanim zvonkim smehom metalo po meni in okoli mene, se domislim človeka, ki sem o njem sanjal proti jutru, preden me je zbudil otrok. Ta človek živi z družino ob morju v mojem rojstnem kraju; spada pa v tisto vrsto prebivalcev obubožanega primorskega mesta, ki se preživljajo s tem, da vlačijo z ladij v skladišča trgovsko blago, ko jim namreč propala trgovina ne da več zaslužka. Deloma nesreča in lakota, deloma spomini na boljše čase, a največ še — slabost in navada so ga dovedle do tega, da je začel piti žganje. In tako pozablja na družino, se ne briga za

deco, jo pusti, da si že v svoji nežni mladosti sama išče skorjico kruha — samo da ima sam za žganje.

Imel pa je ta človek med svojimi otroci prekrasno dekletce, staro šest let. — Čeprav so kazila očeta od žganja spazena lica in zabuhle oči, dasi je bila mati že starka, ubita od gladu, pretežkega dela in drugih nezgod — kakšno je bilo njuno dete! Sveže in ljubko, angelček, ki bi s svojo lepoto delalo čast vsaki gosposki hiši.

Neredko sem videl, kako je ta bedni oče, omračen od žganja, božal svoje dete, mu prinašal darove in se mu laskal s tem in onim, kar imajo otroci radi. Če mu je kdo treznemu omenil hčerko, mu je njegovo spačeno lice takoj olepsal blag, človeški smehljaj, in čisto je z nekako zbadljivostjo dal duška svojemu srcu: »Pa naj pokaže še kdo v mestu tako lepega otroka!...«

Neke zime — živo se spomnim, ko držim v naročju svojega otroka, tega groznega dogodka — pride na vse zgodaj, ko je burja z največjo besnostjo razprostrla svoja strašna krila — ta človek ves zlomljen od zime in trpljenja ter zaprosi s pretrganim glasom:

— Umrl mi je moj lepi otrok. Pomagajte nesrečnemu očetu, da ga pokoplje!...

Kdo bi ne segel v žep? Vsak mu je rad dal, ta belo obleko, da angelčka preobleče, oni denarja, ta in oni trgovec pa desko, da mu zbije krsto...

Proti večeru istega dne srečam nesrečnega vsega omamljenega od žganja do nezavesti... Mar je to iskanje tolažbe v alkoholu? Kaj? Ta pijanost ob mrtvaškem odru najljubšega otroka?

Kaj še! Otrok je zdrav ko riba, a mož si v tem jalovem času za zaslužek ni znal izmisliti nič boljšega; da pride do žganja, je iztuhtal, ker je poznal človeško srce, da mu je umrl otrok...

Vsega tega sem se domislil to jutro, ko se mi je sanjalo o tem človeku. Ko sem se pa oblekel ter odšel z doma po vsakdanjem poslu, so se mi izgubile iz misli težke sanje.

In spet je prišla zima, ena izmed tistih najhujših, kar smo jih doživeli v Zagrebu v zadnjih letih. Nekega dne, bilo je tako med četrto in peto uro popoldne, delal se je prvi mrak ter se spuščal na zledenelo snežno skorjo po ulicah. Bil je eden izmed zimskih dni, ko je padel to

plomer izpod dvajset pod ničlo. Na vedrem nebu se je pojavila že tu in tam bleda, drobna zvezdica, a izpod vedrine je neusmiljeno rezala kruta zima prav do kosti...

Tu nekdo potrka na vrata.

— Naprej!

Vstopi deček, star kakih štirinajst let, na prvi pogled eden iz družbe zagrebških predmestnih ulic, ki vzbuja že v nežni mladosti pozornost policije. Bil je ves prestražen, v slabi obleki, ali zdrav, krepak in lep deček s finim, lokavim smehljajem na ustih.

— Prosim, naš sosed...

Deček obtiči.

Kaj sedaj?

— Ubogi Johan... davi ga je vrgel gospodar iz stanovanja, ker ni mogel plačati najemnine... Sedaj prosi, da bi se ga kdo usmilil...

— Lažeš!

Deček se zasmeji:

— Tam je poleg vojaških barak... In z istim smehljajem, brez trohice sočutja mi je izročil rumen, sivo umazan črček papirja. Preletel sem hitro z očmi prošnjo, napisano v slabi nemščini, kjer neki »Jo-

prebil na nižji stopnji. In ker je tožitelj na 9. stopnji osnovne plače dovršil tri leta dne 21. marca 1931., in ker je tega dne veljal uradniški zakon iz leta 1923., je moral biti na podlagi čl. 47 tega zakona pomaknjen na 10. stopnjo osnovne plače.

Vprašanje, od kdaj naj bi se tožitelju izplačevala osnovna plača 10. stopnje, je ločeno od njegove pravice do 10. stopnje, katero si pridobi avtomatski, zaradi česar ga ni bilo mogoče zavrniti, ko je zahteval, da se mu prizna pravica do višje stopnje.

S tem je državni svet razsodil, da

vprašanje pripadnosti višje osnovne plače navzlic določbi 2. odst. § 106 prejšnjega uradniškega zakona, ki določa, da se ob napredovanju izplačuje višja položajna plača (po kesneje splošno uveljavljeni praksi glavne kontrole in državnega sveta tudi osnovna plača), ni odvisno od tega, da je dan izplačila te višje stopnje padel že v dobo, ko prejšnji uradniški zakon ni bil več v veljavi, kakor je tolmačilo finančno ministrstvo. Važen je torej samo datum dospelosti pravice do višje stopnje, ta je pa v našem primeru še v času veljavnosti starega zakona.

Uradniško pravo v praksi.

Kako je obdavčiti nagrade veterinarjev. Ker so davčne uprave pristojbine, katere prejemajo veterinarji za pregled živine in mesa na podlagi pravilnika iz leta 1925., od kar je bil uveljavljen novi davčni zakon, obravnavale neenako, tako da so ponekod predpisovale za te nagrade pridobitno, drugod pa uslužbenski davek, je finančno ministrstvo izdalo potrebna navodila. Po teh so te pristojbine ali nagrade povračljivi prejemki, enako kot plače, torej se morajo tudi te nagrade obdavčiti kot plače z uslužbenskim davkom. Po tem ministrskem tolmačenju jih je treba obdavčiti po ključu čl. 95 zakona o neposrednih davkih, ne pa po § 96. To zato, ker opravljajo veterinarji ta pregled po službeni dolžnosti, in so za to opravljanje službe odgovorni po disciplinskih predpisih. Vendar se mora 30% teh nagrad odbiti kot odplačni (one-rozni) prejemki, ki so prosti davka, ker je to uradovanje veterinarjev zvezano z izdatki zaradi kvarenja in umazanja obleke in obuvala, nabave razkuževalnih sredstev itd.

Vpliv disciplinske kazni na pridobitev stalnosti. Po prejšnjem zakonu o državnem prometnem osebju je uslužbenec postal po treh letih stabilen, če je opravil strokovni izpit in bil spoznan kot sposoben za stalnost. Neki začasni uslužbenec je bil kaznovan disciplinski z dveletno zaustavitvijo napredovanja. Ko je bil isti po treh letih začasne službe spoznan za stalnega, je glavna kontrola vložila tožbo na državni svet, ki jo je pa odklonil in razsodil, da ni v zakonu ute-

meljena. Po čl. 43 in 53 zakona o drž. prometnem osebju izgubi disciplinski obsojeni uslužbenec dotični čas samo za napredovanje po stopnjah osnovne plače oz. po skupinah. Ni pa nikjer izrečeno določeno, da velja to tudi za dosego stalnosti. — Isto stališče bi se moglo analogno braniti tudi za vse ostale civilne državne uslužbence razen železničarjev.

Železniški pogodbeni uradniki. Prometno ministrstvo je odločilo, da se bodo po § 187 zakona o državnem prometnem osebju sklepane službene pogodbe samo z najpotrebnejšimi uradniki in v prvi vrsti s takimi, ki imajo fakultetsko izobrazbo in dejansko praktično znanje. Šele, če se pokaže posebna potreba, se bodo sprejeli pogodbeni uradniki, ki imajo samo srednješolsko izobrazbo. Manje izobražene osebe in ženske se kot pogodbeni uradniki sploh ne bodo sprejele. Ob sklepanju službenih pogodb se morajo nagrade določiti po posebni lestvici, z ozirom na izobrazbo in na dolžino službovanja. V I. (visokošolski) skupini sme znašati mesečna nagrada največ: do 4 let službe 1800 Din, do 8 let 2300 Din, do 12 let 3000 Din, do 16 let pa 3300 Din na mesec. V II. (srednješolski) skupini pa znašajo za iste dobe službe mesečne plače: 1550 Din, 2200 Din, 2500 Din in 3000 Din. Za določitev službene dobe se vpošteva samo pogodbeni služba pri državnih prometnih ustanovah. Nagrade se izplačujejo v kosmatih navedenih zneskih, ne glede na službeni kraj in na število družinskih članov.

Revizija uredbe o naturalnih stanovanjih.

Dne 24. decembra je poročalo ljubljansko »Jutro« iz Beograda: »Proti uredbi, ki se tiče odtegljajev za naturalna stanovanja državnih uslužbencev v državnih, odnosno javnih zgradbah, so bile, kakor znano, izrečene mnoge upravičene pritožbe; tudi narodni poslanci so zato uvedli akcijo, da se ta uredba temeljito revidira. Minister financ g. Djordjević je v pravilnem ocenjevanju trdit, ki jih je povzročevala dosedanja uredba, pripravi revizijo, ki je bila na včerajšnji seji finančno-ekonomskega komiteja ministrov v načelu sprejeta. Pričakovati je, da bo nova uredba še pred novim letom objavljena.

Osnovno načelo pri reviziji določanje uredbe je, da noben državni uslužbenec ne more plačevati za naturalno stanovanje več nego znaša njegova oseba draginjska doklada. Drugi princip, ki je bil usvojen, je ta, da stanovanja, ki so po obstoječih specijalnih zakonih posameznim državnim funkcionarjem nakazana kot brezplačna službena stanovanja in tvorijo kot taka torej na eni strani sestavni del njihovih prejemkov, na drugi strani pa so v neposredni zvezi z izvrševanjem službe, ne podležejo ekvivalentu. To so n. pr. stanovanja sreskih načelnikov, upravnikov bolnic itd. Pod uredbi tudi ne spadajo ekvivalenti, ki so,

kakor n. pr. za učitelje, s specijalnim zakonom že fiksirani. Odškodnino za naturalna stanovanja bodo torej v bodoče plačevali tisti državni nameščenci, ki uživajo ta stanovanja kot beneficij. Vrednost teh stanovanj se bo v bodoče ocenjevala po naslednji skali: v prvem draginjskem razredu vsaka soba 200 Din, postranski prostori pa 120, odnosno 80 Din; v drugem draginjskem razredu vsaka soba 150 Din, postranski prostori pa

80 do 50 Din; v tretjem draginjskem razredu vsaka soba po 60, postranski prostori pa 30 Din. Te postavke se za uradnike IX. in X. razreda, za dnevničarje in zvaničnike še znižajo za 30 odstotkov.

Glede učiteljstva bo najbrže ostalo pri določbah osnovno-šolskega zakona. Nova uredba prinaša državnim nameščencem, ki imajo naturalna stanovanja, znatna olajšanja.

Za razširjenje našega lista.

Uprava »Našega Glasu« je zadnjič razposlala nekaterim prijateljem lista nabiralne pole z naslednjim besedilom, katero objavljamo. Prepričani smo, da se bodo vsi gg. tovariši prošnji radi odzvali in nam pridobili vsaj nekaj novih naročnikov.

Cenjeni gospod tovariši!

»Naš Glas« še vedno ni tako razširjen, kakor bi kot glasilo državnih nameščencev in upokojencev moral biti. Krivi smo tega sami, ker mu posvečamo premalo pažnje. Dolžnost vsakega državnega nameščenca, aktivnega in upokojenega, ne glede na položaj službe in na čin je, da stori za razširjenje našega glasila vse, kar more. List je navezan zgolj na svoje naročnike: podpor ali subvencije ne prejema od nikogar. Krepko gmotno podlago mu seveda moremo in moramo dati mi državni nameščenci sami. Malenkostno naročnino zmora tudi v današnjih težkih časih pač vsakdo.

Ker vemo, da se da z ustno, osebno agitacijo doseči največ, se obračamo na Vas z vljudno prošnjo, da izvolite s to polo med tamošnjimi tovariši (icami) pridobiti za prihodnje leto kolikor mogoče novih naročnikov. Če bi proti pričakovanju ne mo-

gli ali ne hoteli prevzeti tega posla Vi sami, Vas prosimo, da te pole ne zavržete, marveč jo izročite kakemu drugemu našemu prijatelju v Vašem kraju, ki bi hotel prevzeti ta posel. Prilike za to bo tekom bližajočih se praznikov dovolj. Nabiralno polo izvolite vrniti po možnosti še pred novim letom naravnost upravnistvu. Vse stroške, ki bi Vam s tem nastali, Vam radi povrnemo.

V današnjih težkih časih je vsem državnim uslužbencem, aktivnim in upokojenim, »Naš Glas«, ki z enakovnemo zagovarja vse skupne interese višjih in nižjih kategorij, še prav posebno potreben. Malenkostna naročnina 40 Din na leto (torej samo 333 Din na mesec) ne more biti ovira, da se število naročnikov čimbolj poveča. Neodvisno, informativno in povsod razširjeno lastno glasilo za državne nameščence in upokojence je prav zdaj nam vsem — brez razlike — potrebnejše kot kdaj prej.

Zahvaljujemo se Vam že vnaprej za izkazano uslugo in podporo ter bomo s tovariškim pozdravom

Uredništvo in upravnistvo

»Naš Glas«.

Vestnik.

Vsem naročnikom, sotrudnikom, bralcem in prijateljem lista želita vso srečo v novem letu, ki naj bo našemu stanu čim bolj prijetno in ugodnejše, uredništvo in uprava.

Vabilo. Z današnjo številko stopamo v leto 1932. in vabimo vse tovariše, da nam ostanejo zvesti tudi v bodoče in nam pridobijo še novih naročnikov. Za vse cenjene gg. naročnike smo priložili danes položnice in prosimo vse najvljudneje, da nam z njimi nakažejo naročnino za prvo četrtletje 1932. in poravnajo morebitne zaostanke. Položnico dobi vsak; kdor ima naročnino že plačano, naj jo shrani za pozneje ali pa jo da tovarišu, ki še ni naš naročnik in ga pridobi za to, da postane naročnik.

Vse gospode tovariše, katerim smo poslali nabiralne pole, vljudno prosimo, da se zavzamejo z vso vnemo za list in nam pole čimprej vrnejo. — Uprava.

Pozor. Današnjo številko pošljemo s položnico tudi nekaterim našim bivšim gg. naročnikom s prošnjo, da list zopet naroče, ker smo prepričani, da njih svoječasne odpovedi ni po-

vzročil naš list, marveč je bil vzrok za to drugje. — Uprava.

Posnemajte! Znani prijatelj našega lista g. Martin Kocjanc v Šoštanju nam je kot prvi vrnil poslano mu nabiralno polo, s katero je med svojimi tovariši upokojenci v Šoštanju pridobil našemu listu dva nova naročnika. Agilnemu g. Kocjancu se za njegovo požrtvovalnost, katero je že ponovno izkazal našemu glasilu, najlepše zahvaljuje — v upanju, da bo ta vzgled našel mnogo posnemalcev — uprava.

Jubilej dela. V počastitev šestdesetletnice državnega službovanja davčnega lustratorja v pok. gosp. Ivana Skuške je ljubljanska sekcija Združenja davčnih uradnikov poklonila znesek 200 Din za pomožno akcijo za ljubljanske stradalajoče reveže. — Za isti namen so v počastitev g. Skuške ob tem izrednem jubileju darovali fin. konceptni pravniki pri ljubljanski fin. direkciji znesek 300 Din.

Posnemanja vreden čin. V spomin na svoje 60-letno neprekinjeno službovanje v finančni stroki nam je poslal g. Ivan Skušek, davčni lustrator v p., za naš tiskovni sklad znesek 200 Din.

hann Wirt, Steinmetzer«, prosi svojega soseda za pomoč, češ, da v tem slabem času nima zaslužka, pa je poleg še bolan in na cesti...

— Ali poznaš tega človeka?

— Seveda ga poznam.

— Pa ga vzemi ti pod streho!

Dečku raztegne lice surov smeh, poln odure, resignacije, ki te s svojo surovostjo žali, če si količkaj navajen na plešmenitejšo človeško čustvovanje.

— A kdo bi dal meni stanovanje!

— Poberi se!... Nič vredna svojati!...

Drugi dan so prinesli zagrebški listi med dnevnimi novicami lakonsko vest: »Davi so našli pri vojaških barakah na Ciglanu zmrzlega Ivana Virta, kamnoseka, kakor pravi delavska knjižica, ki jo je imel nesrečnik pri sebi. Bil je star šestdeset let, rojen na Kranjskem, a zdravniška preiskava je ugotovila, da je bil skrajno jetičen.«

Kadarkoli vidim angelsko lice spečega deteta, mi zalije dušo bolesten spomin in kesanje. Oh ta naša izkušnja! Zakaj ne ostanemo vsaj s svojim sreem neizkušena deca?

Sr.

Francis Carco:

Kozarec z rožami.

Ko je bil gospod Badinet še pesnik, ni imel ne trebuha, ne očal, pa tudi še ne teh trdih življenjskih izkušenj, ki so naredile iz njega notarja poštenjaka od nog do glave. V tistih časih je stanoval v podstrešnici na Rue Racine, bil pa ni skoro nikdar doma, ker so tedaj kavarna Vachette, gostilna Laveur in plesišče Bullier našim očetom veljali kot tako prijetni kraji, da se tam skrb, kako bi zapustil potomec silen umotvor, ni mogla upirati smehljaju prijaznega dekleta. Tisti, v katero se je zaljubil gospod Badinet, je bilo ime Hortenza. Lahko si predstavljate, da je bila grizetka, skromna šivilja, ali kaj sličnega — saj takrat nismo bili zraven, da bi se bili mogli prepričati. Gospod Badinet se je torej zaljubil v Hortenzo in naglo kakor blisk skoval nji v slavo debel zvezek pesmi, katere je čedalje z usodno romantično namršeni obrvmi, sedeč na stari omnibusu in pri tem neprestano sesal svinčnik.

Hortenza (klobuček s pentljo, obleka iz tenke bombaze tkanine, lakasti šol-

čki, bele, skrbno napete nogavice), je bila čez pas tenka kot osa in imela plave lase. Ampak pustimo, naj gospod Badinet sam pripoveduje:

»Mladi moj prijatelj!« mi je čisto dejal, ko sem ga spremljal po šetališču malega mesta, — tam sem kot dijak preživel počitnice —, kamor je hodil redno vsak dan na sprehod, — vaše pariške ljubice dandanes nimajo več tiste sveže polti, niti tiste z neko preprostostjo pomešane rahločutnosti, ki je nekoč odlikovala tudi najskromnejšo grizeto iz Latinske četrti. Ne govorim o Hortenzi, zakaj narava sama, se je zdelo, se je dogovorila, da jo okrasijo s prelestnimi dražestmi in lastnostmi srca, ki so bile pri bitju tako ponižnega rodu vsekakor znamenite. Nikakor vam ne prikrivam, da me je Hortenza osrečila. Ah, mladi mož, imeli smo takrat dolge valujoče lase, široke hlače, zale volnene suknjiče in klobuke s širokimi kraji, kakor jih je gospod Murger tako lepo popisoval. Nismo bili blazirani in naši pisani telovniki so očito kazali vsem ljudem naše misli in okuse. Da, še več: v gledališču smo naglas častili pesnike... Ti časi se ne vrnejo več!... Kaj naj vam še povem, da vam popišem tedanje šege? V kavarni Tabouret

so javno recitali stihe. Gospod Poussin, ki je med tem že umrl, je zložil na svojo staro kobilico nešteto pesmi in jih jokaje naglas prebral... Toda Poussina, pesnika Poussina pač ne poznate?...

»Oprostite, saj je vendar on spesnil zbirko »Versiculet«?

»Prav ta, kajpada!« se je začudil gospod Badinet in pohvalil moje, pravkar pridobljeno slovstveno znanje... »Vidim, da je mladina bolj željna znanja, kot sem si mislil. Ampak — ker sem vam že pripovedoval o Hortenzi — dovolite, da vam povem, da sva živela leto dni prav na vrhuncu sreče. Na plesišču Bullier, kamor sva časih šla plesat, in v Meudonu, ljubezni in veselje nista bili prazni besedi — toda, ah!... Temu letu sreče ni sledilo drugo! Hortenza je izginila in dolgo časa nisem vedel, kaj je z njo.« Tu je vzel gospod Badinet iz srebrne tobačnice ščepec noslanca in tako spretno njuhal, da se mu je posrečilo prikriti genotje, od katerega so se mu živahne oči vlažno zableščale za očali.

»Od vsega tega dolgega leta, mladi moj prijatelj,« je nadaljeval, »mi ni ostalo prav nič drugega, kot nekaj krhkih in vonljivih spominov, dvojce, troje svilenih

Za to velikodušno naklonilo se darovalcu, staremu in zvestemu prijatelju lista, iskreno zahvaljuje uprava.

Za tisk. sklad »Našega Glasa« so prispevali gg.: Jaklič Josip, carin. upr. v pok., Studenti pri Mariboru, dvakrat po 25 Din, skupaj 50 Din; Cvahte Anton, davč. kontrolor v Celju, 50 Din s pripombo »za tiskovni sklad namesto zahvale za nujno pomoč, katere sem bil deležen iz pogrebnega sklada«; Uduženja porez. čnovnika, poverjeništa Ljubljana, ob smrti moje žene, Bokalič Mihael, zvaničnik davčne uprave, Gornji Grad, kot odškodnino za dobljene informacije od uredništva 10 Din; Schmit Drago, viš. sod. oficijal v Trebnjem dvakrat po 5 Din, skupaj 10 Din; Smolnikar Krista, sod. uradnica, Šoštanj, 5 Din. Vsem cenjenim darovalcem hvala! Posnemajte jih. — Uprava.

Znižanje prejemkov pogodbenim uradnikom. Finančno ministrstvo je izdalo pojasnilo, da se zakon o zmanjšanju prejemkov od 20. septembra 1931. ne nanaša na pogodbene uradnike. Po § 163 u. z. se določi pogodbenim uradnikom nagrada s posebno pogodbo, zato se more seveda prav tako tudi samo s pogodbo zmanjšati. Ena ne velja za pogodbene uradnike tudi § 5 zakona o zmanjšanju prejemkov, s katerim je urejeno zmanjšanje določenih izrednih prejemkov iz državne blagajne.

Zakon o meščanskih šolah. Izšel je zakon o državnih meščanskih šolah. Namen jim je nuditi učencem poleg potrebne družabne vzgoje in vzgoje v duhu državnega in narodnega edinstva ter verske strpnosti tudi širšo splošno izobrazbo, kakor jim jo more dati narodna šola. Meščanske šole naj pripravljajo učence za trgovske, obrtno-industrijske ali kmetijske poklice, nudijo naj jim praktično znanje in vzgajajo ljubezen do teh poklicev. Meščanske šole morejo pa tudi biti priprava za srednje strokovne šole. Prštevali se k nižjim srednjim šolam in so razdeljene v deške, dekliške in mešane šole. Okoliš določi vsaki meščanski šoli novo ministrstvo.

Zagreško in mariborsko gledališče pa državni uslužbenci. Narodno gledališče v Zagrebu je dovolilo Združenju železniških uradnikov, da si morejo njegovi člani nabaviti posebne kupone, s katerimi dobe ob predložitvi društvene izkaznice vstopnice z 20 odstotnim popustom od običajnih cen.

Enaka odločba uprave ljubljanskega gledališča bi znatno dvignila posebnosti gledališča s strani drž. uslužbenstva. — Tudi uprava mariborskega Narodnega gledališča dovoljuje članom navedene organizacije znaten popust pri posetu gledaliških predstav.

Znižanje plač zagrebških občinskih uslužbencev. Draginjska doklada za vse aktivne in upokojene občinske nameščence v Zagrebu se je za november in december 1931. znižala za 7%. Za leto 1932. se je določilo kot draginjska doklada vsem uslužbencem samo 85% prejšnje doklade. Razen tega se službena mesta stalnih in pomožnih mestnih uslužbencev, ki konec leta 1931. niso bila zasedena, v l. 1932. ne smejo zasesti in se iz prihodnjega mestnega proračuna ne sme za njihovo ustanovitev potrošiti noben znesek. Končna ureditev prejemkov mestnih uslužbencev se izyede, ko bo izdan in uveljavljen skupni zakon o mestih za vso državo. O zmanjšanju plače mestnega načelnika bo zagrebški občinski svet sklepal na svoji proračunski seji. Prav tako so bili znižani prejemki tudi uslužbenstvu mestnih podjetij.

S pojedino, godbo in plesom in petjem, z voščili, poljubii, darili in cvetjem slavili smo novega leta prihod. A slavnosti tam so le dobro uspele, kjer v skledah so teče »Jajne« duhotele, poznane po finem okusu povsod.

Pregled tisočakov. Narodna banka je pričela z dnem 21. decembra pregledovati vse bankovce po 1000 Din, ter jih pričela nadomestovati z novimi. Ti so dosedanjim, izdanim l. 1921., popolnoma podobni, imajo pa na pravi strani v sredi poseben pretisk v obliki pisane zvezde. Narodna banka bo pregledovala in zamenjavala bankovce do konca februarja. Po 1. marcu 1932. prenehajo biti nezamenjani tisočdinarski bankovci plačilno sredstvo v zasebnem prometu. Pač pa jih bo Narodna banka sama še naprej sprejemala v plačilo.

Novo leto 1932. je prestopno leto, ker ima 366 dni. Prične se s petkom in konča s soboto. Predpust traja do 9. februarja. Velika noč je 27. marca. Po židovskem štetju je letošnje leto 5.692/3. leto od ustvarjenja sveta. Po mohamedanskem štetju je pa 1.350/51. leto po Hedži, Mohamedovem begu. Letos bo pri nas lunin mrk dne 14. septembra.

od učiteljskih plač, ustanovile take za druge, ki bodo služile vsemu učitelstvu, tudi tistim, ki doslej niso imeli možnosti, posluževati se zadrug. Zato bo organizacija podvzela vse korake, da se od učiteljstva zbrana glavnica uporabi samó v učiteljske svrhe.

Iz poštarske organizacije. Izredni skupščini ljubljanske sekcije Združenja p. t. t. uslužbencev dne 25. oktobra je bil za čas od 1. novembra tega leta do prihodnje redne letne skupščine za leto 1932. predložen osnutek začasnega proračuna, ki je bil nato tudi sprejet. Pri tem se je ugotovilo, da je zaradi § 76 u. z. izpadlo iz organizacije približno 200 pogodbenih poštarijev, razen tega pa tudi iz drugih razlogov precej članov, tako da je navzlic mnogim novim pristopom padlo število članstva ljubljanske sekcije na 800 članov. S tem se je zrušilo računsko ravnovesje in je bil potreben nov proračun. Po pravilih organizacije znaša namreč članarina 4 Din na mesec. Od tega dobi osrednja uprava po 1 Din od člana (če pa ni pododborov, pa po 2 dinarja), a po 1 Din dobe pododbori. Za potrebe sekcije ostane torej komaj po 2 Din od člana. Te določbe skoro onemogočujejo obstoj sekcijam in jih bo treba vsekakor spremeniti.

Vseslovanska veterinarska organizacija. Na zadnjem jubilejnim obćnem zboru združenja jugoslovanskih živinozdravnikov dne 23. novembra je bilo ustanovljeno vseslovansko društvo živinozdravnikov. Pri ti zvezi so včlanjena društva poljskih, čeških in jugoslovanskih veterinarjev. Bolgarski živinozdravniki so poslali brzojavni pozdrav in izjavili, da radi volje pristopijo k ti vseslovanski zvezi. Prvi veliki obćni zbor se vrši prihodnje leto v Varšavi.

Uradništvo po svetu.

Napad na davčne uradnike v Avstriji. Sredi novembra je prišlo v Leobnu na Zgor. Štajerskem do dejanskega napada na davčni urad. Mnogi nahujskanih ljudi je vdrla v uradno poslopje, kjer je davčnega upravitelja, ki je hotel z lastno osebo varovati davčno blagajno in pomiriti množico, težko ranila. Hudo sta bila poškodovana tudi nek drugi davčni kontrolor in izvršilni uradnik. Nahujskana množica je sramotila uradnike in grozila, da jih pobije. Avstrijski uradniški listi ostro protestirajo proti temu napadu, ker vidijo v njem napad na državno avtoriteto. Štajerska davčna strokovna zveza je vložila daljšo spomenico, kjer zahteva, naj se davčni uradniki zaščitijo pred sličnimi napadi, naj dobe orožje in naj se storilci strogo kaznujejo, napadenim in poškodovanim uradnikom pa da primerno zadoščenje.

Odpust poročenih uradnic na Nemškem. Gospodarski odsek nemškega državnega zbora je odobril zakonski predlog, po katerem se bodo mogle poročene državne uslužbenke vsak čas po lastni prošnji odpustiti oz. upokojiti. Vendar pa more državno oblastvo tudi samo odrediti odpust poročene državne uslužbenke, če se je prepričalo, da je gospodarska preskrba uslužbenke glede na višino skupnega dohodka vseh družinskih članov trajno zagotovljena.

Razno.

Plodovita zakonodajna delavnost. Iz avstrijskih uradniških glasil, ki v zadnjem času mnogo poročajo o znižanju stroškov za državno upravo, ki naj bi se izvedlo na račun njihovih prejemkov, posnemamo, da tči zlo drugod, ne pa v previsokih uradniških plačah. Zaradi zamotanega upravnega ustroja države je neobhodno potrebno veliko število uslužbencev. Dejstvo je, da je bilo od prevrata v Avstriji izdanih nič manj kot 6730 zakonov in uredb. Razen teh pa še 5250 deželnih zakonov, tako da je bilo v avstrijski republiki doslej izdanih okrog 10.000 zakonov. Z drugimi besedami povedano, znači to, da sta izšla na dan povprečno po 2 zakona. Tako n. pr. je bilo izdanih nekaj manj kot 300 šolskih zakonov, ker ta država 6.000.000 prebivalcev nima enotne šolske zakonodaje, temveč ločeno po deželah. Tako je tudi n. pr. zakon o zavarovanju za brezposelnost bil doslej že 27krat noveliran. Ker razne izvršilne uredbe, naredbe, pravilniki i. sl. niso tu všteti, se navedeno število zakonov še znatno zviša.

Davek na samce v Nemčiji. Nemško finančno ministrstvo je izdalo naredbo o izvajanju pobiranja posebne doklade, katero morajo plačevati samci (tkzv. davka na samce). Po ti naredbi je merodajen za vprašanje, kdo naj velja kot samec, vpis v davčnem registru. Če je tam vpisano, da je uslužbenški davek zmanjšan zato, ker dotični obvezanec vzdržuje ženo ali otroke, se ta dodatek ne bo pobiral. Ločeni zakonci brez otrok, čeprav stanujejo vsak zase ločeno, ne plačujejo tega davka. Matere nezakonjskih otrok davka ne bodo plačevale, če je v registru vpisan otrok, za katerega mora skrbeti. Davek na samce se plačuje le, če znaša mesečni dohodek nad 200 mark (približno 2800 Din). Če obveznik prejema prejemke iz več službenih razmerij, je treba za vsako službeno razmerje vprašanje posebe odločiti. Seštevanje vseh službenih prejemkov se ne vrši. Davka na samca ne plačujejo nadalje tudi obvezniki, ki za preskrbo potrebnih staršev ali drugih oseb, katere preskrbujejo, na mesec potrošijo vsaj 10% dohodkov.

Obćni zbor profesorskega društva. Dne 13. decembra 1931. se je vršil v risalnici moškega učiteljskega v Ljubljani redni obćni zbor ljubljanske sekcije »Jugoslovanskega profesorskega društva«. Obćnega zbora sta se udeležila direktor Boško Bošković kot zastopnik »Glavne uprave« v Beogradu in direktor Pavel Serdar kot zastopnik zagrebške sekcije. Predsedoval je obćnemu zboru profesor Jeran (predsednik ljubljanske sekcije). Po poročilih tajnika in blagajnika je obćni zbor na predlog nadzornega odbora izglasoval sekcijemskemu odboru absolutorij s pohvalo. Na obćnem zboru so se pretresali številni predlogi, ki so jih vposlali posamezni pododbori. Med drugim je obćni zbor sprejel predlog resolucije pododbora v Murski Soboti, naj se tamkajšnja realna gimnazija razširi v popolno gimnazijo. Direktorjem, razrednikom ter varuhom knjižnic in zbirk se naj določi spet posebne nagrade. Nezasedena mesta naj se razpišejo. Profesorjem naj se prizna odškodnina za ekskurzije učencev, ki jih predpisuje zakon o srednjih šolah, tudi če traja ekskurzija manj ko dva dni. Starostna meja naj se določi le za sprejem učencev v prvi razred (14 let). Sprejemni izpiti v prvi razred naj se vršijo konec šolskega leta (meseca junija). Nadzorovanja zavodov naj izvrše redni nadzorniki med šolskim letom. Zato naj ministrski odposlanec le predseduje višjemu tečajnemu izpitu. Na obćnem zboru se je naglašalo, da so napredovanja profesorjev zelo redka in se je sklenilo, naj sekcija v tej zadevi posreduje. — Obćni zbor je tudi razpravljajal o razdeljenem pouku (pred in popoldanski pouk), ki ga je uvedlo prosvetno ministrstvo. Govorniki so bili naziranja, da deljen pouk ni v interesu šolstva, staršem pa nalaga v hudi gospodarski krizi težke žrtve, ker stanuje veliko število dijakov na deželi ter prihaja v šolo z vlaki. — Odborniki, katerim je podeljen mandat, so bili spet izvoljeni v odbor. Nanovo sta bila izvoljena v odbor sekcije prof. dr. Simon Dolar in prof. dr. Adolf Pečovnik. — k.

Zdravstveni drobiž.

Smrad iz ust. Najvažnejši moment pri tej zopnosti je izločenje vzroka. Kot vzrok se navajajo votli zobje, bolna dlesna (zobno meso), zobni kamen, nosne bolezni, kronično vnetje na zadnjem delu jezika itd. Danes nič več prav ne verjamejo, da bi prišel ustni smrad trajno od želoce ali celo od črev. Če je vzrok jezik, ga moraš večkrat na dan ostrgati in okrtati. Dobro dišeče ustne vode smrad sicer za nekoliko časa odpravijo, a ne trajno. Treba je odpraviti vzrok.

Tuberkuloza pljuč se prične včasih v navidezno nedolžni obliki akutne hripe.

Iz organizacij.

Učiteljstvo in odtegljaji za nabavljalne zadruge. Zveza nabavljalnih za drug državnih uslužbencev v Beogradu je razposlala vsem včlanjenim zadrugam pozive, naj vplivajo na združničke, kateri pripadajo učiteljskemu stanu, da izjavijo, da se ne strinjajo s stališčem Jugoslovanskega učiteljskega združenja glede odtegljajev za navedeno zvezo. Povod temu pozivu je izjava imenovane učiteljske organizacije v beograjski »Politiki«, s katero se ugovarja, da so bili vsi učitelji in vsa učiteljska društva vselej zopet te odtegljaje, s katerim naj bi se ustvarila temeljna glavnica uradniškega zadru-

garstva. Na to okožnico Zveze nabavljalnih zadrug je izdala ljubljanska sekcija učiteljskega združenja poziv članstvu, naj ne daje nobenih izjav, ker je stališče, kakor je bilo izraženo v izjavi v »Politiki«, sklep organizacije. Učiteljstvo je že ponovno izrazilo, da se ne more posluževati uradniških zadrug takó, kakor bi rado, ker je to zaradi posebnosti razmer in oddaljenosti po večini nemogoče. Je sicer v načelu vedno za enotno združno delo vsega državnega uslužbenstva, stremi pa za tem, da bi se učiteljstvo izvzelo iz skupnih zadrug in da bi se z denarjem (odtegljaji), ki je bil odtegnjen

trakov, moj debeli zvezek pesmi in lep, z rožami okrašen kozarec, iz katerega sva pila eslajeno vino, kadar se je zgodilo, da sva sama doma večerjala. Ne bom vam popisoval tega kozarca, katerega so se Hortenzine ustnice tolikokrat dotikale. Bil je to kozarec iz češkega kristala, s krhkim, usločnim vratom, kakršnih ste gotovo že dosti videli. Lahko si predstavljate, kako dragocen mi je bil ta kozarec. Postal mi je posvečeni spomin na vso mojo ljubezen in čisto se je zgodilo, da sem ob njegovem robu iskal izgubljene oblike Hortenzinih ust... slabo zadoščenje.

Toda z leti in starostjo se žalost posmiri in neusmiljeni čas izbriše živost podob in vonja... Neusmiljeni čas! Poglejte, kaj je naredil iz pesnika! Ampak kako naj bi bil mogel le slutiti, kaj bo storil šole iz Hortenze?... Tri leta so bila že pretekla in bil je ravno božič. Eden tistih pariških božičev brez vernosti, brez snega, brez upanja in — kljub vrvežu v kavarnah in tavernah — brez ognja in veselja. Bledel sem po naši mestni četrti, šel nato domov in mislil, da sem postal igračka privida... zakaj na majhni mizici, mladi mož, se je na krasnem prtu od damasta bleščala dragocena namizna srebrnina, po-

sode in kristalno steklo. — Kaj je to? sem se vprašal... En sam kozarec je stal na mizi, tisti z rožami okrašen kozarec, o katerem sem vam pripovedoval. Hortenzal sem zaklical... Nisem je bil prej opazil. Od okna, kjer me je pričakovala, je stopila k meni in brez besed sem obstal pred njo. Mladi moj prijatelj, nimam izraza, da bi vam mogel popisati, kaj je bil ta večer zame!... Naj vam bo to dovolj, če vam povem, da je Hortenza drugo jutro, ko me je zapustila za zmerom, bridko jokala...

Gospod Badinet je poveljil glavo. Malomeščani so pozdravljali notarja, ki se je sprehajal. Toda jaz sem šele dosti kasneje izvedel o lahkonem Hortenzinem življenju, ki je vzbujalo tolikanj zgražanja, o njenem bednem koncu v bolnici, in o veliki kem pogumu gospoda Badineta, ki je — tisti dan, ko je zapustil Pariz in se odpeljal, da se oženi z neko gospodično Lambertovo — raztrgal svoj debeli zvezek pesmi, si dal ostrici valujoče lase in razbil kozarec z rožami.

Oblike kemično čisti, barva, plisira in ilka tovarna J. O. S. REICH.

Par besed o soli.

Pomen in uporaba soli v gospodinjstvu.

V zadnjem času je slišati mnogo pomislekov zoper uporabo soli v vsakdanjem življenju, to pa zaradi zdravstvenih prehranjevalnih načel. Vendar je pa pomen soli za sleherno gospodinjstvo nenavadno velik. Po glavni naloga soli je seveda ta, da nam služi kot začimba za hrano, toda je to mar edini način uporabe soli v gospodinjstvu? Žal najrazličnejše koristi kuhinjske soli na splošno niso tako poznane, kakor bi bilo treba. V naslednjem bomo navedli samo nekaj primerov, kjer nam kuhinjska sol v vsakdanjem življenju razen svoje po- glavitne naloge služi v veliko korist.

Kadar ogenj v štedilniku že poje- ma, naj gospodinja potrepe po gorivu peščico soli in ogenj bo spet živahno vzplamtel. Če hočeš, da živo pisane preproge obdrže svoje bujne barve, jih ne smeš prati v vodi ali krtačiti s suhimi krtačami. Potresi jih najprej s soljo in nato skrtaj. Pri čiščenju košar in pletenega pohištva kuhinjska sol prav odlično pomaga, je pa ob- enem docela neškodljiva. Če je treba odstraniti iz blaga najrazličnejše ma- deže, za katere često že več ne veš, kako so nastali, raztopi malec soli v špiritu ali salmijaku. To priprosto či- stilno sredstvo bo doseglo prav čudo- vite uspehe. Stare madeže od črnila je vselej težko odstraniti. Če se pre- vrne tintnik, potrepe skrbna gospodi- nja debelo plast soli na mokri madež. Kuhinjska sol posesa črnilo, tako da na blagu ostane komaj opazna lisa, katero nato z vročim citronovim so- kom izpereš, nakar blago položi na solnce, ki jo bo izbelilo. Pri tem je treba omeniti, da niti kuhinjska sol niti citronov sok ne načenjata blaga, tako da jih je mogoče uporabljati brez pomisleka.

Solno raztopino lahko z uspehom uporabljamo kot sredstvo za grgranje pri bolečinah v grlu in pri vnetjih v vratu. Kdor stalno grgra slano vodo, se s tem uspešno varuje najrazličnej- ših obolenj vratu. Kdor ima hud na- hod, temu bo zdravnik gotovo sveto- val, naj v določenih presledkih vsr- kava skozi nos slano vodo. V sploš- nem to sredstvo čudovito naglo deluje.

Če človeka piči čebela ali kaka druga žuželka in pik zateče, deni na oteklo mesto malo solne kaše in bo- lečina nemudoma mine, obenem pa splahne otekline, če sploh zateče.

Sleherni gospodinjji je znano, da je kuhinjska sol izmed najboljših sredstev za ohranjanje in konservi- ranje raznih vrst sočivja in zelenjave, pa tudi mesa in mesnih izdelkov. Običajno je, da vlagajo gospodinjje kumarice, fižol v stročju, paradižnike in drugo povrtnino v slano vodo, da jih ohranijo za zimo. Mesarji in pre- kajevalci se pa poslužujejo soli za konserviranje mesa, posebno svinj- skega, prav tako kot solé ribiči ribe in jih s tem ohranijo užitne daljšo dobo.

Zanimive so tudi naslednje last- nosti soli, s katerimi se more vsaka gospodinja brez težave okoristiti. Če tolče gospodinja sladko smetano ali beljakovino, olajša mala količina ku- hinjske soli (za nožev konico) trud,

in smetana oziroma beljakovina se ču- dovito naglo strdi. Kadar se peče v ponvi pečenka, doseže umna gospo- dinja, da vroča mast ne škropi na- okoli, če vrže ščepec soli v razbeljeno mast. Kadar je treba preizkusiti ko- košja jajca, če so sveža in primerna za kuhanje ali za pitje, raztopi 75 g kuhinjske soli v 500 g vode. Če jajce v ti raztopini potone, je popolnoma sveže. Če pa ostane za polovico nad tekočino, je staro že nekaj dni, kadar pa jajce plava popolnoma na površini, potem gotovo ni več sveže.

Pozimi se često dogodi, da opra- no perilo, ki je obešeno za sušenje, zmrzne. Če hočemo preprečiti, da bi perilo med sušenjem prenaplo zmrz- nilo, je treba zadnji vodi, iz katere ga izplaknemo, dodati nekaj kuhinjske soli. Ker slana voda ne zmrzuje že pri 0° Celzija, temveč šele pri nižji temperaturi, raztopimo kuhinjsko sol v vodi, kadar je treba preprečiti, da prehitro ne zmrzne. Zato bo gospo- dinja, kadar pozimi čisti okna, dodala vodi, s katero jih umiva, nekaj ku- hinjske soli. Na ta način doseže, da se po umivanju okna takoj ne pokri- jejo z ledenimi rožami. Sicer pa mi- mogrede omenimo, da postanejo tudi poleti okna prav posebno svetla in bleščeča, če jih umivamo s slano vodo.

Kadar železna plošča na štedilni- ku postane rjava oziroma zarjavi, jo bo večša gospodinja temeljito osna- žila z gosto kašo iz jesiha in kuhinjske soli. Ista zmes tudi zelo lepo čisti ko- vinske predmete iz medi in sličnih zlitin. Tudi za svetlo, politirano po- hištvo si pripravi gospodinja ceneno, zato pa tem dragocenejšo polituro iz kuhinjske soli in jedilnega olja, kar toliko časa meša, da nastane gosta kaša.

Če postane jedilno olje motno in žaltavo, odpraviš nelepo motno barvo in zoperni moteči okus, če prideneš olju nekoliko soli. Približno po treh dneh lahko olje previdno odliješ, kar pa ostane v steklenici, uporabiš za snaženje pohištva. Ustrojena jelenja koža, s katero navadno snažijo okna, postane, če se dolgo uporablja, trda in krhka. Če to usnje (irhovino) vse- lej po uporabi temeljito izpereš v slani vodi in ga nato na pol vlažno obesi, da se posuši, ostane lepo meh- ko in je tudi v bodoče pripravno za čiščenje in poliranje občutljivih pred- metov.

V posodah za umivanje, v kopal- nih kadeh itd. se tvorijo često robovi, katerih z milnico ni mogoče brez na- daljnega odpraviti. Brez težave jih pa odstraniš, če potreseš na vlažno krpico nekoliko soli in z njo odrgneš robove. Neprijetni duh po oljnatih barvah se zajé v predmete, prav tako kot marsikateri drugi neugodni vonji. Če pa v sobi, v kateri je tak moteč duh, postaviš dvojce troje podstavkov z nekoliko soli, bo že v razmeroma kratkem času kuhinjska sol odstrani- la iz dotičnega prostora ves nepri- jetni vonj.

Navedli smo toliko koristnih last- nosti soli, da ni kar nič čuda da velja gospodinjji ravno sol za eno najpotreb- nejših predmetov.

Kako naj živi tisti, ki mnogo sedi.

Kdor sedi, dela bolj z duhom in manj z mišicami; zato za pridobiva- nje telesne moči ne rabi toliko goriv- ne snovi. Prava delovna in gorivna snov so tako zvani ogljikovi hidrati (škrob, moka, sladkor) in maščoba. Vsega tega duševni delavci ne potre- buje toliko kot drugi. Če preveč teh snovi užije, vsled pomanjkanja teles- nega napora ne morejo zgoreti, tem- več se v veliki meri nakopičijo v te- lesu kot maščoba; to nam pri delu nič ne koristi, temveč nas napravi le bolj lene. Mož, ki mnogo sedi — uče- njak, uradnik, učitelj itd. — ne sme torej uživati preveč močnatih jedi in peciva, tudi ne preveč kruha in ma- ščobe.

S poklici, kjer moramo veliko sedeti, je v skladu samo lahka hrana, lahko prebavljiva, ki na prebavne or- gane, oslabiljene vsled počivanja in premajhnega gibanja, ne stavi velikih zahtev. Delavec pa, ki telesno dela, more pač uživati težko hrano — črn kruh, mastno meso, sočivje — ker jo pač telesno izrabí in predela.

Od mesnih vrst veljajo za lahko prebavljive suhe bele mesne vrste in mlado meso, torej meso tele, kun- cev, perotnine in golobov. Prav tako lahko prebavljivo je pusto kuhano meso, pusta še ne dišeča divjačina — n. pr. jerebice, zajec, srna in jelen — prav tako pusta kuhana riba, kot po- strv ali krap. Teže prebavljivo je pa starejše meso, kjer je staničje že trdo in žilavo.

Maščoba je sama na sebi teže prebavljiva; zato so tudi z mastjo preprežene mesne vrste manj pripo- ročljive kot puste. Prebavljivost mas- ti je tem večja in lažja, čim nižje je tališče masti, to se pravi, pri čim nižji temperaturi postane maščoba tekoča. Zato sta tudi surovo maslo in maslo boljše kot slanim in goveja mast. Margarina in rastlinska maščoba sta prav dobro prebavljivi. Najlaže pre- bavljivo je dobro čajno surovo maslo, ki ga lahko prenesemo celo pri nek- terih želodčnih in črevesnih boleznih.

Od sočivja so najbolj priporočljive mehko kuhane nežnejše vrste: špi- nača, zelje, salata, redkvice, korenje, cvetni ohrovt (karfiola), zeleni grah in fižol, beluš (špargelj), kislá repa; do- ber je tudi pražen riž. Manj prebav- ljivi so kapus, rumeni suhi grah, suhi fižol, leča in koleraba.

Kompoti so zelo dobri, če so mehko kuhani. Prav tako dobro je tu- di sveže sadje, ki telo izčisti in izmije; pri sadju je v ospredju grozdje.

Od peciva so lahko prebavljivi keksi, dalje prepečenec, parjene in

navadne žemlje, dobro prepečen in ne preveč svež kruh. Teško prebavljiv je črn kruh in vojaški kruh (komis), posebno težko pa Grahamov in svež kruh.

Hrana človeka, ki mnogo sedi, pa ne sme biti preveč enolična, temveč mnogolična, da vpliva dražilno na čreva. Posamezni obedi naj ne bodo preobilni. Najbolj priporočajo en sam glavni obed, poleg tega mleko, bel kruh s surovim maslom in meh- kim sirom in zvečer nekaj mrzlega mesa, na primer šunka, ki ima pred- nost, da prekajeno meso ne napenja.

Sploh naj ljudje, ki mnogo doma čepe, nič takega ne uživajo, kar na- penja. Posebno pazljivi moramo biti pri stročnicah, ki jih uživajmo le kot kašo (piré) in samo ob takih dneh, ko imamo čas, da moremo iti na svež zrak. Tudi kapus, zelenjava in zelje napenjajo. Nekateri ljudje tudi repe ne prenesejo. Tudi česenj in čebula povzročata pline, vsled česar za mno- go sedeče ljudi tudi klobase, gulaž, čebulna omaka in čebulna pražena pe- čenka niso priporočljive. Ogibati se je tudi črnega kruha, razkrojenega sira in preobilega uživanja jajec.

Nasladila in močne začimbe ne spadajo v kuhinjo duševnega delav- ca. Preveč kurijo in po nepotrebnem dražijo. Vina uradnik ne prenese do- bro in tudi piva naj preveč ne pije. Najbolj nedolžna pijača za ljudi, ki mnogo sedijo, je goveja juha, dober čaj in ne preveč močna kava ali kav- no nadomestilo (ječmenova itd. kava).

Uradniki in učitelji naj si vza- mejo za jed dosti časa, naj počasi jedo, dobro žvečijo in vse dobro s slino predelajo; vsekakor naj med jedjo opuste duševno delo in naj ni- kar ne berejo. Kajti kri mora tedaj odtekati iz možganov v želodec, ki potrebuje pri jedi krvi kot vsak or- gan, ki dela. Tudi stroga rednost glede jedi je važna, da želodec ne trpi; saj je znano, da dosežejo oni uradniki največjo starost, ki uravna- vajo svoje življenje pedantično na- tančno kot ura.

Razen na pripravno hrano mora- mo pa tudi sicer gledati na smotrno higiensko življenje, da izenačimo se- denje; gledati moramo na redno opravljanje telesne potrebe, na za- dostno obnovo zraka v delavni sobi in spalnici, na dihalno gimnastiko, sobno telovadbo, sprehajanje, sport in na vsa druga v novjšem času zmeraj bolj priznana sredstva za po- speševanje zdravja.

(Iz »Zdravja«, Ljubljana).

Nekaj misli o ženskah.

Naše najbolj moške misli, često jih razdere — ženska.

J. G. Herder.

V srcu ženske je večno shajališče vseh protislovij.

Voltaire.

Ženska živi le, če ljubi; najde se šele, kadar se zgubi v moškem.

Ludwik Börne.

Prav res ne vem, zakaj si ženske tako prizadevajo, da bi ravnali z nji- mi kot z moškimi. Razumem, da kdo želi, da bi bil boa constrictor, lev ali slon, toda moški — ne, to mi ne gre v glavo.

Théophile Gautier.

Na ženske se spozna hudič; jaz ne.

Fjodor M. Dostojevski.

Vsem svojim cenjenim obiskovalcem

želita

srečno in veselo novo leto 1932

Fran in Roza Krapeš

kavarna in restavracija „Zvezda“

Srečno in veselo novo leto 1932

Želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Iglič Franc

krojaški atelje — Ljubljana, Pražakova ulica.

VSEM SVOJIM NAROČNIKOM

ŽELI

srečno novo leto

UČITELJSKA TISKARNA * LJUBLJANA

VSEM SVOJIM ODJEMALCEM

ŽELI

srečno novo leto

UČITELJSKA KNJIGARNA * LJUBLJANA

Kr. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ, Ljubljana

Delikatese Špecerija

Najnižje cene! Sveže blago! Skrbna postrežba!

Najnovejše

radioaparate,
gramofone in
gramofonske plošče,
smuči, sanke

in sploh vse

nudi

športne potrebščine

za Božič in Novo leto

n a j u g o d n e j e

Jugošport - Ljubljana

Dalmatinova ulica 13 Miklošičeva cesta 34

MANUFAKTURNA TRGOVINA

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporočamo svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloge zastorov in preprog. (Pliš, tapestri itd.) — Puh, perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gg. uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

HRANILNICA**DRAVSKE BANOVINE**

CELJE * LJUBLJANA * MARIBOR

Nalaganje prihrankov na hranilne knjižice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji in popolnoma varno.

Za vloge in vse obveznosti jamči
Dravska banovina z vsem premoženjem
in vso davčno močjo.

Modno blago, perilo in potrebščine za šivilje in krojače priporoča tvrdka

A. PERSCHE

LJUBLJANA, Pred škofijo 21.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Najboljši

šivalni stroji in

kolesa znamke

GRITZNER in ADLER

ter švicarski ple

tilni stroji, Dubied

za rodbino, obrt

in industrijo

Josipa

Petelinca

LJUBLJANA, blizu Prešernovega spomenika. Telefon 2913. Pouk v voženju brezplačen. Veletna garancija. Delavalica za popravila.

Priporočamo tvrdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

Kupujte svoje potrebščine

pri tverdkah ki inserirajo

v »NAŠEM GLASU«

Priporočamo, da si vedno pred nakupom ogledate naše izdelke kakor tudi cene. Blago prvovrstnega izvora v solidni in trpežni izdelavi. Prvovrstni usnjeti suknjiči, razne zimske kožne suknje dolge in kratke, športne, lovske obleke in pelerine, vsak čas izmenjavljati najnovejši kroji pri vseh oblačilih. Najcenejši nakup moških in deških oblačil.

Konfekcija "Franda", Ljubljana
Gradišče št. 2 (pri Uršulinkah).
Solidna postrežba. Državnim uslužbencem tudi na obroke.

Srečno in veselo novo leto 1932

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Jakob Kavčič
parna pekarna.
Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, testenine, najfinejše namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo špecerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA * MIKLOŠIČEVA CESTA 16/1.

Izdelava in prodaja damske in moške konfekcije
Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

EN GROS

EN DETAIL

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

f. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakovrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življenjskih polie in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva, Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

Dežnike**Nogavice**

VSE IZ LASTNE TOVARNE

v priznato solidni in elegantni izdelavi

ODDAJAMO PO TOVARNIŠKIH CENAH

v naši prodajalni v Ljubljani,

PRED ŠKOFIJO 10

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA DEŽNIKOV IN NOGAVIC

JOSIP VIDMAR**Knjigarna Učiteljske tiskarne**

v Ljubljani

Frančiškanska

ulica 6

TELEFON ŠT. 3397

RAČUN POŠTNE

HRANIL. ŠT. 10.761

priporočajo cenj. občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šol. zvezkov. Knjigarna sprejema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna! Zahtevajte cenik!

Srajce

modne in sportne, kravate, naramnice, žepne robce, palice,
damsko perilo

moderne bluže, torbice, flori nogavice in rokavice v krasni
izbiri in po najsolidnejših cenah pri tvrdki Šterk nasl.

Miloš Karničnik, Ljubljana

Perilo po meri! Stari trg št. 18 Velika zaloge čipk.

C. J. HAMANN

Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vlr nakupa perila,
opreme nevest in novorojenčkov, perja, modnih
potrebščin - Predtiskarja modernih ročnih del.